

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

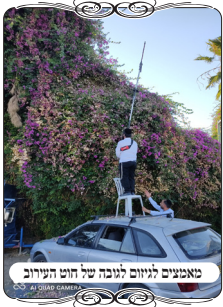
המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 332
תמוז תשפ"ב

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

לא אחריות שלו. וגם מצוות הישיבה לפעמים אנו מקבלים תשובה דומה, זה לא אני אירגנתי, לא אני בחרתי את המקום הזה, ואני ימנע לעצמי. הנה ודאי שאם זה היה ענין של סכנה גשמית, אפילו של חולי קל, לא היה נמנע מלעורר את חבריו ובני משפחתו להיזהר מכך. וגם אם זה היה מאכל שיש בו ספק תערובת בשר בחלב, שזה ענין הלכתי, בודאי היה

אומר להם להימנע מלאכלו, אבל בעירוב יש אנשים שמתעלמים, אנשים חושבים שזה מצוה שלא חייבים לקיים אותה, או שיש אנשים שקיבלו על עצמם לקיים אותה, וכביכול מספיק שמישהו אמר בשם המשכיר החילוני שיש עירוב, בזה יוצאים ידי חובה. האמת היא שהמצב כיום שגם בישובים דתיים אין לסמוך על מה שמספרים בעיר, אלא צריך לברר אצל רב מומחה שמכיר את העוסק במלאכה, ואת העירוב, ויודע להגדיר מהי רמת הכשרות באותו עירוב.

במקביל לאנשים שאינם יודעים כמה צריך להיזהר מלסמוך על עירובים סתם בפרט בישובים, יש גם הרבה שכבר למדו לשאול ולברר, ואמנם מן הראוי שלא לנסוע למקומות שהעירוב אינו מסודר כהלכה, כיון שקל מאוד להיכשל בהוצאה וטלטול האסור, בפרט כשבני המשפחה רגילים לטלטל במקום מגורם. אבל למעשה אנשים זקוקים לנסוע למגוון מקומות מאיזה

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

**לפני שיוצאים לנופש
מבריים על
כשרות העירוב ותחום שבת**

**במוקד העירוב
054-84-833-20**

סיבה, וצריך לדעת להתמודד נכון עם המציאות, להימנע מלטלטל ברחובות, ולדאוג להיקר עירוב טוב במתחם ובחצר.

סידור העירוב בחצר הוא דבר הכרחי מאוד, כי במקומות נופש באים על דעת ליהנות משיבה בחוץ, ואי אפשר שישבו זמן מה בלי טלטול. כל הוזת כסא ד' אמות אסור, אם החצר אינה מסודרת בפני עצמה. ילד שנפל ומרימים אותו והולכים שלוש או ארבע פסיעות, אסור. הבאת מאכל, הוצאת ספר קריאה, סגירת הדלת במפתח, ועוד עשרות פעולות שאם עושים אותם כאשר אין עירוב, הרי זה חילול שבת רח"ל. ולהיפך, כל המסדר את העירוב ומזכה את הרבים, זו זכות עצומה לאין שיעור, שמנע עשרות מקרים של חילולי שבת מחוסר ידיעה, מאנשים ששומרים מצוות בדקדוק וכהלכה.

נסיונות רבים שיערכו לאביזרים להקמת עירוב בנופש

בגליון זה אנו מבשרים בשורה משמחת לציבור היקר, שפעמים רבות פנה למוקד העירוב שיעשה ערכה להקמת עירוב בצורה עצמאית, כי לא ניתן להזמין מומחים לכל צימר פרטי ששוכרים בישובים ובמקומות נידחים. במשך השנים האחרונות עלו כמה פתרונות מגוונים, ניסינו למצוא דבר מתאים, הזמנו חומרים, חתכנו וסידרנו, פעם מעץ ופעם מברזל, אבל אף אחד מהפתרונות לא היה טוב, כיון שצריך גם מצד אחד חוזק ויציבות, שהעמוד יוכל להחזיק חוט מתוח, וגם יהא ראוי להעמיד דלת קלה (שו"ע סי' ס"ב סי"א), וגם מצד שני שיהיה אפשר להעמיד אותו בלי לקדוח בקירות, וגם במקומות שאין גדרות, וכן צריך שיהיה קל לסחיבה ברכב רגיל, אך עם משקל כבד שיעמיד אותו ישר. ובנוסף לכל שיוכל להעמיד אותו גם מי שלא למד את ההלכות, רק קיבל דף הוראות, וגם למי שאין לו ידיים טובות לטכניקה.

היה אפשר לעשות ברזלים דקים שינעצו בקרקע ויקשרו עליהם חוט, אבל זה יתעקם, החוט יתנדנד מעובי העמוד, ואחרי הכל לא בכל חצר יש אדמה שאפשר לתקוע בה, ואחרי שתאמת ויצליח לתקוע, איך יוציא אותם

סיוור בעירובין בשערי העיר מודיעין עילית

בשבוע זה התקיים סיוור מיוחד בשערי העיר מודיעין עילית, בהשתתפות האברכים שלומדים בשיעורי העירובין למעשה. בשערי העיר התבוננו על דין השערים המבטלים דין רה"ר, כיצד עשו מעבר לרכבי חירום אופן שלא יצטרכו לפתוח את השער. וכיצד עשו בכל זאת צורת הפתח על השער, משום שבאמת יש זמנים שהשער נפתח בשבת. מה דין צורת הפתח שעוברת על הגגון של השומרים, וכיצד אפשר להחשים את עמודי השער כלחיים. המשכנו בסיוור עד הכניסה לישוב מתתיהו, ולמדנו עשרות הלכות, למדנו לחשב אותם בשטח, וכל האברכים הרגישו תועלת עצומה, למרות שכבר למדו את הדברים.

בשבוע הקרוב יערכו בעז"ה סיוורים גם בירושלים ובבני ברק, סיוורים אלו מיועדים ללומדי השעורים שכבר יודעים את עיקר ההלכות. ובעז"ה בתחילת ימי בין הזמנים יערכו סיוורים פתוחים לציבור הרחב. פרטים נוספים יעודכנו א"ה בימים הקרובים.

מי יודע לברר על העירוב, ומה הוא מקבל

לקראת ימי בין הזמנים, אשר משפחות רבות נוסעות לשבת לשהות בישובים רבים, ואף בשבועות אלו שיש הרבה קבוצות של ישיבות ומוסדות ומשפחות שעושות שמחה משפחתית בוילות ומתחמים בישובים ברחבי הארץ, וחלק מהם פונים אל מוקד העירוב לברר על מצב העירוב בישוב. לצערינו אנו נאלצים לגלות להם שברוב המקומות רמת הכשרות של העירוב שדואגים לה אנשי המקום, נמוכה בהרבה מרמת הכשרות המתאימה לציבור בני התורה, וגם במקומות שיש אדם שבדק את העירוב, עדיין אינו מחייב שאפשר לטלטל בישוב, כי יש הרבה הלכות שנדחקים בהם בכשרות הישובים, באופן שגם את הילדים צריך לחנך שלא יטלטלו. אך הרבה מהעם אינם מבינים מדוע לא כל מי שעושה עירוב נהיה אפשר לטלטל, ואנו עמלים להסביר ולבאר עד כמה שידינו משגת, שיבינו שבאמת מצויים הרבה בעיות חמורות.

עוד יש להוסיף שבהרבה מקומות אנו יודעים שהמצב בעייתי מאוד, באופן שאין להכשיר אפילו בדיעבד, ויש מהם שאין כלל עירוב מחמת שנקרע ולא תקנו אותו כהלכה, כפי שמוכח בגליונות אלו מידי שבוע, מקום שקשרו את החוט לגג בלי עמוד או לחי, או עיר שהעמידו לחי תחת העמוד חשמל ולא בדקו אותו חצי שנה עד שהתברר שהוא לא קיים. עמוד שהברזלים התעקמו בראשו והחוט יצא מהצד, ועוד עשרות מקרים שהעירוב לא היה כשר כלל. ורק מעטים יודעים לשים לב נכון לכל פרטי ההלכות ולהכשיר את העירוב כראוי.

לאור זאת עלינו לזכור כשנוסעים לכל מקום, לברר מראש לפני ששוכרים אם הוא מהמקומות הבודדים שנמצאים ברמה טובה, ואם אינו ממקומות אלו, עלינו לדאוג להזמין מומחה שיבוא במיוחד לפני כן, יבדוק ויאשר שלפחות החצר סגורה כהלכה. ואם אינה סגורה, יתקן את מה שצריך, כדי להימנע מחילול שבת בין בני המשפחה.

על מי מוטל לדאוג שיהיה עירוב בשבת משפחתית

פעמים רבות אנו נתקלים במצב שאחד מבני המשפחות המתארחות מתקשר לשאול על העירוב ביום שיש בצהריים, ומספר שהם נסעו עם כמאה בני משפחה, או מאתיים בחורי הישיבה, ואף אחד לא שואל ומברר, רק אותו אחד שהתקשר שהוא קורא את העלונים בשקיקה, או השתתף פעם אחת במצגת שנערכה, ומזה הוא יודע על הצורך לשאול בכלל. כעת לאחר שהוא שמע את המצב, הוא משער שאם האמת היא כך, ודאי שהרבה מהקבוצה אמורים לא לטלטל, אלא שזה לא קשור אליו, או שזה

במוצאי שבת להחזירם. ואם נעשה להם תושבת גדולה עם גובה חצי מטר, הרי זה לא פרקטי לסחיבה, וגם יכנסו לחשש פתחי שימאי. ואפילו ניסינו להזמין כלי פלסטיק שימלאו אותם במים ויצמידו להם לחיים, שבסחיבה אין להם משקל ולאחר מילוי המים יש משקל, אבל גם זה נתקל בבעיה שגודל הגלון היה באופן שחמשה כאלו כבר לא נכנסים בתא המטען של רכב פרטי. בקיצור הנסיונות לא נתנו מענה טוב.

ערכה מיוחדת להקמת עירוב בצורה עצמאית

השבוע יצאה לדרך ערכה חדשה שהוכיחה את עצמה. דוקא הפעם הסיפור היה מעניין, שאדם ממוצא מחו"ל ויש לו בני משפחה שאינם דתיים, הוצרך להשתתף איתם בשבת בהתקבצות כל המשפחה באחד מהקיבוצים החילוניים, שהוא כבר ידע לומר שאין שם עירוב, הוא גם ידע לומר שהחצר אינה מוקפת בגדר, ועוד הוא הוסיף שסעודות השבת יתקיימו בחצר הפתוחה, והשאלה שלו איך מוקד העירוב יכול לעזור לו לשמור שבת בנתונים האלו.

אחד מהחיים ממוקם בחצר עם קשורה לעץ

בתחילה הוא ניסה לשלוח תמונה של גגון שנמצא בפתח הבית, ושאל אולי תחתיו יהיה מותר לטלטל, ואז הוא יקפיד לשבת שם ולא להוציא מחוץ לגגון. אבל לאחר שבדקנו היטב את הגגון לא ניתן להחשיב את המקום שתחתיו סגור, וגם התיקון אינו קל, כי דין פי תקרה אי אפשר לומר בגגון משתי סיבות, כמו שכתב המשנ"ב (ס"ו ש"מ) שרבים טועים לומר פי תקרה, אבל אינו כן, א. הגגון יורד בשיפוע, ואין אומרים פי תקרה במשופע (שו"ע סי' שס"א ס"ב), ב. המקום פתוח מג' רוחות, ואין אומרים פי תקרה משלש רוחות (רמ"א שם). אמנם היה אפשר להחשיב את עמודי הגגון והפס השוכב עליהם לאורך הגגון, כדין צורת הפתח, אבל זה לא יעזור לשני הצדדים של רוחב הגגון, שבהם הפס השוכב אינו על העמודים, וקשה להעמיד תחתיהם לחיים, שכאמור אין דרך לחבר אותם לקיר הבית. למעשה הוא היה בבעיה קשה, איך ישמר בשבת זו מחילול שבת.

וכאן הגיע הפתרון של הערכה החדשה, אמרנו לו שיבוא לקחת את הערכה ויקים עירוב לפי הכללים שניתן לו. הוא שמח מאוד, ואפילו שלח את אחד מקרובי משפחתו שאינו דתי, והגיע עם תלתלים גדולים דפק בדלת וביקש עירוב. הבאנו לו את הערכה עם חוטים מתאימים, ואמרנו שיעמוד בקשר לראות שעושה כדן. ואכן הוא עבד לפי הכללים, וביום שישי שלח למוקד העירוב תמונות של מה שעשה סביב החצר, על מנת שנבדוק ונאשר שעשה כדן. העירוב אושר, והיהודי היקר זכה לשמור שבת גם בקיבוץ החילוני, ובתנאים מיוחדים.

לאחר שראינו שניתן להשתמש בפתרון הזה בקלות, אנו מציעים אותה לכלל הציבור, שכאמור מדובר אחרי כמה נסיונות שלא הצליחו, ובה שהפתרון הזה הצליח בס"ד.

פרטים הלכתיים שנוגעים למי שעושה עירוב פרטי בחצר

בעשיית העירוב ברור שאינו כבניית לגו של ילדים, אלא צריך להשקיע כדי שיעמוד בכללי ההלכה, אבל זה נותן מענה די קל. נביא כאן כמה הלכות הנוגעות להקמת העירוב. א. גובה צורת הפתח אינו צריך שיהיה גבוה, אבל צריך לפחות חלל בגובה י' טפחים לכל אורך הפתח (עי' משנ"ב סי' שס"ג ס"ק צ"ד). בתחילה עשינו עמודים בגובה שני מטרים עם תושבת ברזל נשלפת, אבל כיון שזה ארוך אי אפשר לקחת אותו ברכב רגיל. מצד שני אם גובה העמוד יהיה מטר, מצוי שיש איזה מדרגה קטנה בקרקע לאורך החוט, והיא תמעט את החלל מי' טפחים. לכן עשינו גובה 1.20 מטר, שזה נכנס בקלות גם ברכב קטן, ובכל זאת מדרגה קטנה לא תפסול. ובדף ההוראות כתוב שצריך לבדוק שיש גובה מטר לכל אורך החוט.

אחד מהחיים קשור לעמוד עם חוטים, ויציב עם אבן

ב. בעיה מרכזית בהעמדת עמודים זמניים, שהם יתעקמו ממתחת החוט, ובעמוד עקום נחלקו הפוסקים, והעירוב לא יהיה ברמה טובה. לכן הפתרון היה שהלחיים יהיו העמודים, וממילא יש להם רוחב ויציבות כלפי שני צדדים של החוט, וגם אם יהיה קצת נטיה מחמת הקרקע עדיין זה יהיה כולו תחת החוט. ואם תהיה נטיה לכיוון החוט או להיפך מהחוט, זה לכוע כשר.

ג. כדי לקשור את החוט על העמוד, צריך לחבר ברזלים או ברגים, והם נתקעים כל פעם, דוקרים את האנשים וקורעים את הריפוד ברכב. גם זה עמד לפנינו ומצאנו פתרון לעשות חור לקראת סוף הקרש, ויכניסו את

החוט בחור ויעשו סיבוב ויקשרו. אלא שאז נכנסים למחלוקת המשנ"ב והחזו"א בדין חוט שנכנס בחור, שהמשנ"ב מצדד להחמיר (סי' שס"ב ס"ק ס"ד). גם בזה היה פתרון, שהוסבר בדף ההוראות, לא להכניס את החוט מיד בחור, אלא להעביר אותו מעל הלחי, ואחר כך להכניס לחור מאחורה. עוד פרט קטן, שאחרי שהכניס לחור עדיף לעשות עוד סיבוב וקשור אליו, באופן שלא יכביד על החוט ויגרם לו לשקוע כלפי מטה.

ד. הבעיה העיקרית היא איך לחבר בלחיים אלו עשינו תושבת שמחוברת לחצי מצד אחד, ואפשר להניח עליה אבנים להחזיק את הלחי. והקפדנו שהתושבת תהיה נמוכה, והאבנים שיניחו יהיו עד עשרים ס"מ, כדי שלא יהיה חשש פתחי שימאי [תוך ג"ט לקרקע אין בעיה]. ועוד יותר יש לחשוש שהאבנים ייחשבו מבוטלים לקרקע, ואז מחשבים את הלחי רק מעל גובה האבנים, וצריך שישאר מטר בגובה הלחי מעל האבנים. וזה אחת מהסיבות שעשינו לחי בגובה מטר ועשרים, שיש אפשרות להניח אבנים כבדות בגובה עשרים ס"מ גם יש לחי משקל עצמי ששומר עליו.

לחי זה ניתן להעמיד בקלות לפני גדר חיה ולקשור

אבל יש עוד דין שיהיה ראוי להעמיד דלת. ובשביל זה יש חורים בשני צידי הלחי, לחבר בהם חוטים או אזיקונים, שיתפסו את הלחי לאיזה דבר קבוע, ואז לא יפול כשיעמידו לו דלת. והבעיה תמיד שאי אפשר לחבר לקיר הסמוך, אבל בצורה זו אפשר לקשור גם למזגן גבוה או רחוק מעט, וכן לענפי עץ, כי כבר יש לחי יציבות, וחסר רק עמידה בלחץ של דלת, ולכן עוזר החוט שקשור אפילו לדבר רחוק מעט, שאינו צמוד אליו. להשתמשות בערכת העירוב החדשה, ניתן להתקשר למוקד העירוב.

הודעות חשובות ללומדי משנ"ב הלכות עירובין

במסגרת "עיון ההלכה", או במסגרת אחרת

מכיון שכל לומד מרגיש את הקושי לדמיין במה אנו יכולים לקיים את הלימוד שלומדים במשנה ברורה, מחמת שהמצאות היום שונה בהרבה מהמצאות בימי הפוסקים, ערכנו כמה דברים שיעזרו ללומדים להבין את הלימוד, ולהבין את הקשר למציאות שלנו. א. ניתן לשמוע שיעורים קצרים [כל אחד כעשרים דקות], על סדר המשנ"ב, ובהם מבוארים דוגמאות מעשיות ונידונים מעשיים אקטואליים בזמנינו.

השיעורים נמצאים ב"קול הלשון" על שם הרב משה אנגלרד שליט"א, אפשר להוריד בעמדות של קול הלשון, ובטלפון, וכן בקו הישיר 0733_

ב. חוברת "פתח העירוב" החדשה הכוללת מאות מקרים המצויים בזמנינו איך לתרגם את ההלכות למעשה, ותן לחכם ויחכם עוד.

ג. סיורים בתחילת ימי בין הזמנים. לאור הביקוש הרב שמגיע למוקד העירוב מאברכים שמבקשים לחוש את העירובין למעשה, ולהשתתף בסיור מודרך בעירוב, אע"פ שאין בידם להשתתף בכל מסגרת השיעורים. נקיים בע"ה סיורים מיוחדים בירושלים, בני ברק, ומודיעין עילית. כל סיור למשך כשעה.

כמות המשתתפים בכל קבוצה מוגבלת, לכן חובה להירשם מראש

ההרשמה לסיורי בין הזמנים, בטל' - 055-678-3323

זמני הסיורים יעודכנו בימים הקרובים

ד. בימים הקרובים אנו עומדים להוציא לאור חוברת מיוחדת צבעונית עם תמונות הכוללת את הדינים האקטואליים בעירובים בזמנינו, עם דיני המחיצות וצורות הפתח, בצורה מעשית. כולל פי תקרה ועומד מרובה ועשיית עירוב חצרות, ועוד.

ה. משחק "ארבע שעות לפני שבת", ילמד את כל משפחה מה האחראי עובד קשה ביום שישי עד כמה דקות לפני כניסת השבת.

יתן ה' שנזכה להצליח להוציא את כל הדברים בצורה מושלמת

שיעורים המתקיימים בימים אלו

ליל שבת קודש פרשת מטות, לאחר קבלת שבת בביהכ"ס משכנות יעקב רח' קהילות יעקב בני ברק

שבת אחה"צ בשעה 6:00 בביהכ"ס זוי יהודה קרית הרצוג בני ברק **יום שלישי** פרשת מסעי, כ"ז תמוז, בצמרת ביהמ"ד החדשה

יום רביעי בבוקר, בבניי המועצה **מרחבים**, בצמרת גילת ליד אופקים. שיעור זה מיועד לרבני ישובים. ניתן להצטרף בתיאום.

יום חמישי בערב, במושב אחיסמך, השוכן ליד שכונת אחיסמך בעיר לוד. שיעור זה יעסוק גם בתמונות ממצב העירוב של הישוב